

turske vladavine". U istom stilu zaslužene i nezaslužene istorije je i njegova konstatacija da, imajući u vidu iskustva iz prošlosti, "albanska manjima u Srbiji svoju autonomiju, jednostavno rečeno, nije zaslužila". Naprotiv, nju je "po mnogim mišljenjima" trebalo 1945. "staviti u poseban karantin" gde bi ona morala pružiti dokaze da je spremna na civilizovanu kohabitaciju, i tek onda joj dati autonomiju. Albanci su "krvni neprijatelji Srbije i Srpstva", nosioci su "agresivnog šovinizma i rasizma", što svedoči o "nemogućnosti stvaranja uslova za normalno zajedničko življenje pripadnika raznih nacionalnosti na Kosovu i Metohiji". Oni osećanju "iskonsku mržnju prema Srbima i Srpstvu", a njihovo "genocidno ponašanje" je "vekovni posao". Rešenje ovog problema autor vidi u izmeni postojeće etničke slike pokrajine povratkom iseljenih, i novim naseljavanjima i suspendovanjem postojeće autonomije na određeno vreme (Jovičić, 1991).

Savremeni autori pišu i o albanskoj "istorijskoj inferiornosti" (Dragić Kijuk, 1992); o "otvorenom genocidu nad srpskim narodom", za koji su u 19. veku korišćene "pljačke, ubistva, silovanja i otmice žena koje se potom prevode na islam" (Bataković, 1992); o etničkoj i verskoj netrpeljivosti prema Srbima koja je bila "u temeljima svih arbanaških pokreta" (Bataković, 1991); o "agresivnom, rušilačkom besu na sve što je srpsko", kakvo je "oduvek bilo njihovo ponašanje, osvajačko i okupatorsko" (Jevtić, 1992). Pozivanjem na vekovnu istoriju "srpsko-šiptarskih" odnosa, danas se tvrdi i da do "divljeg agresivnog usijanja šiptarskog nacionalizma i separatizma redovno dolazi kad se poremeti demografska ravnoteža", što je u prirodi "primitivne rodovske organizacije" (Glušćević, 1992), kao i da su Albanci u progonu Srba bili "radikalniji i svirepiji od ostale 'naše braće': oni su se poslužili najbrutalnijim sredstvima, po svojoj muhamedansko-turskoj i fašističko-balističkoj tradiciji" (Ćosić, 1992).

Već u drugoj polovini 19. veka negativni stereotip o Albancima bio je ekspliciran u nizu knjiga srpskih autora bez naročite naučne ograde. Najrašireniji je, naravno, bio o onaj o mržnji prema Srbima. Još je Hadži Serafim Ristić pominjao Albance kao "najgore neprijatelje vere Hristove i najcrnje mučitelje jadne raje" (Ristić, 1864), a u opšterodoljubivom raspoloženju Radosavljević Bdin je, nabrajajući kojim se sredstvima svi srpski neprijatelji (tj. susedi) služe u zajedničkom radu na srpskoj propasti, Albancima pripisivao "handžar, prah i olovo" (Bdin, 1903). Hadži-Vasiljević je "Arnaut" smatrao "najljućim protivnicima srpstva" (Hadži-Vasiljević, 1906), "srpskim dindušmanima" (Hadži-Vasiljević, 1909), tvrdeći da "Srbi Arnautu smatraju za najveće svoje dušmane i to karakterišu ovim rečima: 'Srbi su odvojeni od Turaka (pravih Turaka) koliko ona skrama u crnom luku, a od Arnauta koliko bivolja koža'" (Hadži-Vasiljević, 1913).

"ALBANCIMA SU POARBANAŠENI SRBI".

Stereotip o Albancima kao poarbanašenim Srbima, iako prividno kontradiktoran prethodnom, sasvim je u skladu sa njim ako se zna šta sadrži definicija "konvertitstva" u ovom delu srpske intelektualne elite. Savremeni intelektualci uglavnom licitiraju brojem "poarbanašenih Srba". Po Samardžiću krajem 19. veka na Kosovu je bilo 30-40 odsto "Arbanasa" slovenskog porekla, što naziva "istinskim pogromom" (Samardžić, 1989). Mladenović je podigao cifru na dve trećine starosedelaca Albanaca na Kosovu koji su "srpskog porekla" (Mladenović, 1989), a Veselin Đuretić tvrdi da ih je celih 80 odsto (Đuretić, 1992).

Stari autori se nisu bavili ciframa, ali su na druge načine, pre svega vizuelno, "utvrđivali" srpsko poreklo kosovskih Albanaca, što je uslovalo i odsustvo specifičnih fizičkih svojstava, prisutnih npr. u opisu Bugara. Prelazeći tursku granicu na putu za "Staru Srbiju" putopisac Milojević je opisivao svoj prvi susret sa tamošnjim stanovništvom: "Tu ti je se mogao videti tip čisti srpski u poturice Srba, a sada tako zvanog Arnautina; tip, smesa srpskog, i osmanskog, škipskog i osmanskog, škipskog i srpskog osmanskog i ciganskog i tako dalje... jednom rečju, tu je unekoliko bilo prestavnika sviju narodnosti, koje kao gladni vuci nagrnuše na ovu pravu i čistu srpsku zemlju. Gad, beo, crn i crven, kome nema broja, nečistota, đubre, odvratnost, sastav sviju smradova u jedan, divlji pogledi, kao u zgrnutih i besomućnih, učinili su užasan utisak na nas, u kojima je bilo više, odvratnosti gadnosti, bljuvotine upravo, ako se smemo izraziti kako je bilo, no što je bilo straha, užasa, dobroga i lepoga". Autor je nastavio da je čudno kod tih "poturčenih Srba" što laskaju i "varaju osmanliski i azijski sve dotle, dokle nedode stvar koja ih se tiče. Kad ono nastupi, ostave onda naličinu azijsku, pa ti se obrne u pravog Srbina: postanu ozbiljni, zvaničani, naduveni i tako dalje. što kao Osmanlije, i aziati nemaju: jer su ovi učtiviji i lažljiviji, što se više njih samih stvar tiče" (Milojević, 1871). Genaralno prezirući više "poturčene Srbe" nego Albance, tvrdio je da su vučitrnski muhamedanci "najveći i naužasnjiji zlikovci, nasilnici i krvopije srpske", iako se "ne odlikuju ni u govoru ni tipu od Srba". Po njemu, na Kosovu i nema pravih Albanaca, sve su "poarnaučeni Srbi", što argumentuje njihovim "pravi i čistim srpskim tipom". Jednog od njih opisuje kao razboritog, junačnog, pametnog i, »bar za sada«, u svemu poštenog i karakternog čoveka: »Ponašanje mu beše čisto staro srpsko. On nemaše ni azijske preterane ukočenosti i nadutosti, ni majmunske robske a preterane uniženosti, laskavosti i puzenja«. I u fizičkom opisu njegov "pravi i čisti srpski tip" značio je da je bio "višiji od 7 stopa", dugog lica, visokog čela, visokog a ravnog nosa, "doljna vilica razvijena kako treba, oči osrednje plave". Zaboravljajući na prethodne ocene njihovog od Osmanlija dobijenog "karaktera", u razmatranju državne politike zahtevao je "samo pametan rad" kojim bi se "svi ovi ljudi obrnuli za nama i pošli bratski s nama", jer bi se "za života, a najdalje u trećem pojasu, povratili u svoju staru veru" (Milojević, 1872).

I putopisac Gopčević je razvijao teze o Albancima kao poarbanašenim Srbima i prisustvu među njima "kripto-Srba" ili "pritajenih Srba". Iako je tvrdio da "arbanaška narodnost ne postoji nego samo kao geografski pojam", da su "Arbanasi" u stvari "Škipetari" jer "Arbanas može da bude i Srbini i Turčini, Grk ili Jevrejini", i da gornji Albanci "ne pripadaju škipetarskoj, nego srpskoj narodnosti", kao i u Skenderbegovo vreme, ipak je zaključio da "što je nekad bilo nema za politiku nikakve